

تبیین فضایی رای در حوزه انتخابیه فیروزآباد، قیروکارزین و فراشبند

دکتر علیرضا محرابی^۱

محسن مردانی کشکولی^۲

سجاد شریفی^۳

چکیده

حق انتخاب فرمانروایان از سوی مردم، اولین دستاورد جنبش های قانون خواهی و مردم سالاری بوده است و یکی از ویژگی های جوامع کمتر توسعه یافته، افزایش مشارکت سیاسی شهروندان است. بررسی روند مشارکت سیاسی در جریان انتخابات، یکی از راهایی است که طی آن می توان به انگیزه حضور سیاسی شهروندان پی برد. آنچه که نقش تعیین کننده ای در انتخابات دارد، رفتار انتخاباتی شهروندان می باشد که از محلی به محل دیگر متفاوت است. ساختار فرهنگی و اجتماعی توزیع شده در حوزه انتخابیه فیروزآباد، فراشبند و قیروکارزین سبب شده که جریانهای مختلفی بتوانند بر روند تصمیم گیری سیاسی در این حوزه انتخابیه تاثیر گزار باشند. روش این مقاله توصیفی تحلیلی و داده های لازم برای ارزیابی فرضیه از طریق مصاحبه، اسناد و منابع کتابخانه ای گردآوری شده، که در صدد تبیین رفتار انتخاباتی مردم این سه شهرستان در ده دوره اخیر می باشد. با توجه به اینکه قومیت ترک بخش زیادی از جمعیت این سه شهرستان را تشکیل می دهد، همواره این جریان یکی از عوامل موثر در انتخابات این حوزه می باشد، علاوه بر این، تقویت بعد اجتماعی هویت مکانی هر شهر در چند دوره های اخیر موجب آشفتگی بیشتر در روند انتخابات این حوزه شده است.

واژگان کلیدی: انتخابات، الگوی فضایی رای، جغرافیای انتخابات، هویت های قومی، دلبستگی های مکانی

^۱ دانشیار جغرافیای سیاسی دانشگاه شهید بهشتی A_mehrabian@sbu.ac.ir

^۲ دانشجوی ارشد جغرافیای سیاسی دانشگاه خوارزمی. نویسنده مسئول.

Mohsen.mardani1551@gmail.com

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیای سیاسی دانشگاه شهید بهشتی Saj.sharifi@mail.sbu.ac.ir

مقدمه و بیان مساله

رقابت در انتخابات عمده ترین ابزاری است که مقامات دولتی را ناگزیر به پاسخگویی در مقابل مردم و پذیرش و نظارت آن ها می کند. خاصیت انتخابات آزاد تضمین برابری سیاسی بین شهروندان با هم در زمینه دست یابی به سمت های دولتی و هم در مورد ارزش رای آن هاست. با وجود این که حق رای برای همگان یکسان می باشد، اما ممکن است در بعضی از مناطق تحت تاثیر احساسات، هیجانات و گروه های قومی و مذهبی قرار گیرد و همچنین تجربه نشان داده است که هر اندازه مشارکت و نظارت مردم در قالب احزاب و سمن ها (سازمان های مردم نهاد) فراگیر، گسترده و آزاد باشد از دامنه فساد و ناکارآمدی حکومت کننده گان کاسته و به همان نسبت، حکومت شفاف تر و ثبات آن بیشتر خواهد شد (کاوایی، ۱۳۹۲: ۱۹).

با توجه به گستردگی کشور ایران و وجود فرهنگ های مختلف، از آن جا که کنش های انتخاباتی جوامع و گروه های اجتماعی مختلف مانند سایر کنش های نشات گرفته از فرهنگ عمومی آن هاست لذا ضروری است کنش های انتخاباتی مناطق مختلف کشور پهناوری مانند ایران که دارای اقوام و فرهنگ های گوناگون و مختلف می باشد مورد بررسی و تجزیه تحلیل و آسیب شناسی بیشتر و دقیق تر قرار گیرد (فجری، ۱۳۹۰: ۱۳).

در این میان حوزه انتخابیه فیروزآباد واقع در استان فارس است که از سه شهرستان فیروزآباد، قیروکارزین و فراشبند به وجود آمده است، از جمله حوزه های انتخابیه ای است که به واسطه عوامل متعدد از جمله سوابق اجرایی، دلبستگی های مکانی، اعتقادات مذهبی، هویت های قومی، نفوذ سیاسی کاندید ها و همچنین تبلیغات در دوره های مختلف، از عوامل موثر در جهت دهی به آرا بوده. به علت رقابت هایی که در بین قومیت ها و همچنین این سه شهرستان وجود دارد موجب تاثیر در رفتار سیاسی مردم شده، که در این پژوهش نقش دو متغیر دلبستگی های مکانی و هویت های قومی در جهت دهی به آراء، این حوزه انتخابیه پرداخته شده است.

طایفه گرایی که در قالب تفاوت های قومیتی خود را مطرح کرده است، به عنوان یکی از متغیر ها در جهت دهی به آرا دارای اهمیت ویژه است. بخش زیادی از قومیت قشقایی در این سه شهرستان زندگی می کنند، که قبل از انقلاب اسلامی کوچ زیست بوده اند و بعد از انقلاب اسلامی به علت خشک سالی های متعدد، توسعه و صنعتی شدن شهرها بیشتر در روستاها و شهرها ساکن شدند و درصد بالایی از جمعیت این سه شهرستان را قومیت قشقایی ها تشکیل می دهد. در سال های اخیر فعالین فرهنگی قومیت قشقایی با تبلیغات خود باعث زنده نگه داشتن فرهنگ و هویت قشقایی در شهرهای نام برده شده است و از طرفی دیگر، این قومیت تحت تاثیر فرهنگ بومی این سه شهرستان قرار گرفته، و همچنین جمعیت بالای آن ها تاثیر زیادی بر فرهنگ این سه نواحی داشته است، به نحوی که بخشی از فارس زبانان ترکی را می فهمند و صحبت می کنند. در واقع یک بر هم کنش فرهنگی بین قومیت

ترک و فارس در این سه شهرستان وجود دارد. این قومیت در تصمیمات سیاسی بر اساس دو طیف عمل می کنند یکی تحت تاثیر هویت مکانی و دلبستگی های مکانی کاندیدای خود را انتخاب می کنند و دیگر، در موقع انتخابات احزاب سیاسی که کاندیدای آن ها از قومیت ترک می باشند با استفاده از روش مختلف باعث تحریک روحیه قومیتی آن ها به صورت پنهان می شوند و از این قومیت به عنوان یک نیروی مکمل در جهت رای آوری کاندیدای خود استفاده می کنند. اما یک سری از حوزه های انتخابیه وجود دارند که از دو یا چند شهر و بخش تشکیل می شود و هر کدام سعی دارند نماینده از منطقه یا شهر خود باشد با این تصور که باعث رونق و آبادانی شهر و منطقه شود.

این تصور در بیشتر حوزه های انتخابیه ای که دارای چنین شرایطی هستند وجود دارد. حوزه انتخابیه فیروزآباد که متشکل از سه شهرستان فیروزآباد، فراشبند و قیروکارزین هست دارای این مشخصه می باشد که در دوره های اخیر با تقویت بعد اجتماعی هویت مکانی، و با این تصور که اگر نماینده از شهر خودشان انتخاب شود باعث رونق و آبادانی شهر خود نسبت به بقیه شهرها می شود معمولاً به نمایندگانی که از شهر خود می باشد رای می دهند. این پژوهش که در پی یافتن الگوی رای مردم در این حوزه می باشد، مبنای توصیفی تحلیلی دارد و داده های مورد نیاز به روش کتابخانه ای و میدانی (پرسشنامه و مصاحبه، داده های آماری) گردآوری شده است. با توجه به هویت شکل گرفته در هر یک از مناطق، و نقش این هویت سازی و دلبستگی های مکانی در جهت دهی به رفتارهای سیاسی از یک طرف و جناح بندی های قومیتی که یک پارامتر قوی در جهت دهی به آرا می باشد از طرف دیگر، موجب آشفتگی در روند انتخابات در دوره های مختلف شده است و همچنین یک قاعده و الگوی که مبنای کاری کاندیدای داوطلب در دوره های بعدی باشد به دست نیامده، لذا این پژوهش در صد بررسی رفتار سیاسی این حوزه انتخابیه در تصمیم گیری های سیاسی، نظیر انتخابات مجلس شورای اسلامی است، و بررسی ده دوره اخیر با توجه به نقش دو عامل تاثیر گذار دلبستگی های مکانی و هویت های قومی می باشد.

مفاهیم مفهومی پژوهش

۱- جغرافیای انتخابات

جغرافیای انتخابات رویکردی جغرافیایی به مقوله دموکراسی و انتخابات است که در آن الگوی رفتار سیاسی شهروندان برخاسته از آن تنوع نگرش و مطالبات آن ها از ساختارهای اقتصادی، فرهنگی، حقوقی حاکم است و به صورت نقشه در می آید و بررسی می شود. برخی پژوهشگران جغرافیای انتخابات را زیر مجموعه علوم اجتماعی دانسته اند، برخی نیز مدعی هستند که جغرافیای انتخابات صرفاً تنوع در تصمیم رأی دهندگان در گسترده یک ناحیه است. گروهی نیز تبیین می کنند که جغرافیای انتخابات بررسی تفاوت های فضایی در رفتار سیاسی یا بررسی جغرافیای انتخابات است (کاویانی، ۱۳۹۲ : ۳۶). اما آنچه بحث دموکراسی را در جغرافیا مطرح می سازد نقش آفرینی محیطی

آن است که در جغرافیای انتخابات به اثر گذاری متقابل انسان و محیط مربوط می شود گسترش کشور در واحد ها و نواحی گوناگون باعث شده که ضرورت داشتن نمایندگانی از نقاط مختلف کشور که بیانگر نظرات و منعکس کننده دیدگاه های ساکن آن نواحی باشد به همراه سهولت اجرای انتخابات، تقسیم کشور به واحد های کوچکتری به نام حوزه انتخابیه را ضروری ساخته است. تقسیم کشور به حوزه انتخابیه باعث می شود تا احساس بهتر و نزدیک تری میان انتخاب شوندهگان و انتخاب کنندگان به وجود آید و هر نماینده راحت تر و بهتر از سوی رای دهنده گان تحت کنترل درآید (حبیب نژاد، ۱۳۸۵: ۲). در واقع تقسیم سرزمین به جمعیت کل کشور به حوزه های انتخاباتی، نخستین کار به منظور تسهیل کار انتخابات و فراهم آوردن تناسب عادلانه بین شمار نمایندگان و جمعیت هر حوزه انتخابیه است (قاضی، ۱۳۸۳: ۳۱۵). حوزه انتخاباتی عبارت است از محدوده جغرافیایی شناخته شده قانونی با مرزهای مشخص شده و تعداد معینی نماینده که به آن تعلق می گیرد (حافظ نیا و کاویانی، ۱۳۸۳: ۳۱۵). در ارتباط با شکل گیری حوزه انتخابیه مطلوب آن است که برنامه محدوده بندی حوزه انتخاباتی با ویژگی های جغرافیایی، پذیرش عمومی، قوانین انتخاباتی و قانون اساسی کشور هماهنگ باشد (۹۴۰: ۱۹۹۹، horn به نقل از کاویانی راد). اما یک کشور را می توان بر اساس روش های متعددی به نواحی انتخاباتی مختلف تقسیم کرد و به این ترتیب جغرافیای نمایندگی مختلفی نیز خواهد بود که نتایج و برآمد های انتخاباتی مختلفی را به وجود آورند (تایلر و جانستون، ۱۳۸۶: ۲۶۸).

۲- دل بستگی های مکانی

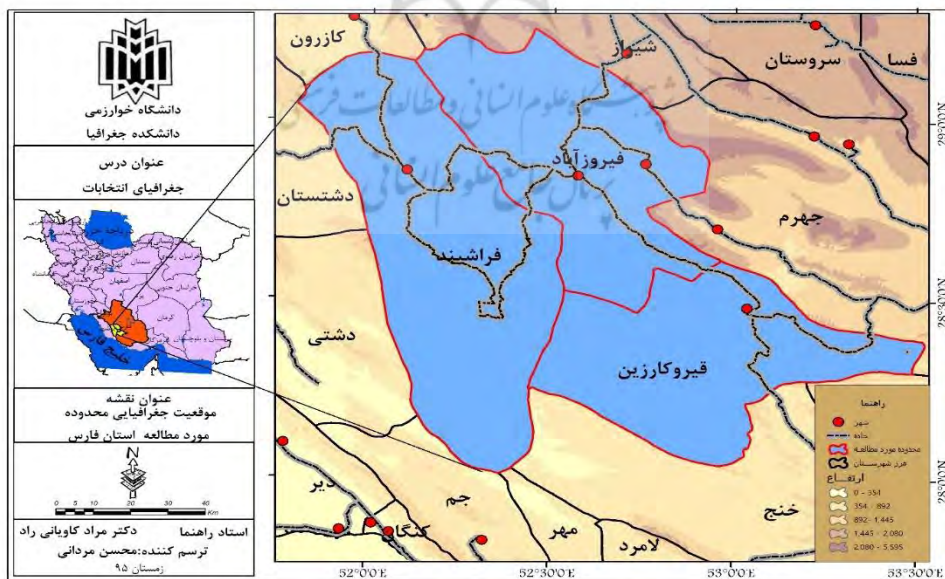
هر مکان و فضای جغرافیایی هویتی ساختارمند و نظام یافته دارد که می توان از آن به اکوسیستم جغرافیایی تعبیر کرد. بین عناصر و اجزا مزبور الگوی پیچیده ای از روابط سیستمی و نظام یافته وجود دارد که ماده، انرژی و اندیشه ها را به گردش درمی آورد (حافظ نیا، کاویانی، ۱۳۹۲: ۱۱). انسان بر اساس روابط مزبور نوع وابستگی به مکان و زیستگاه خود می یابد چنین مکانی منبع هویت فرد نیز قرار می گیرد و او احساس می کند که این مکان محل آزادی، تامین نیازها و حقوق اساسی و نیز محیط آرامش بخشی برای اوست (شکوهی، ۱۳۷۵: ۳۰۰). تعلقات مکانی ناشی از پیوند های اکولوژیک در بین گروه های بومی موجود در بین جوامع بشری بیشتر نمود دارد مردمان بومی بر این اساس نسبت به یکدیگر و ارزش های مشترک خودشان احساس تعلق می کنند و خواستار تضمین منافع مشترک و ارزش هایی هستند که به هویت و موجودیت آن ها کمک میکند این رابطه در شکل گیری روابط اجتماعی و مهر و محبت با همسایگان، دوستان، هم محلی ها، هم شهری ها و نیز شکل علاقه به زیستگاه محل تولد، وطن و نظایر آن ها تجلی می یابد (حافظ نیا، ۱۳۹۲: ۱۲). در انسان میزان حس مکان و رفتار با آن در فضاهای مختلف، ناهمگون بوده و هر مکانی متناسب با درونمایه و عناصرش، القا کننده گونه خاصی از حس مکان یا بی مکانی شده است و نیاز نشان دهنده احساس کمبود و تلاش در جهت رفع آن است (کاویانی، ۱۳۹۲: ۶۷۲). این دل بستگی مکانی در بیشتر مواقع در رفتار سیاسی

مردم تاثیر دارد که بر مبنای آن در فعالیت های سیاسی شرکت می کنند یک سری از حوزه های انتخابیه از دو یا چند شهر و بخش تشکیل می شود که هر کدام سعی دارند نماینده از منطقه یا شهر خود باشد با این تصور که باعث رونق و آبادانی شهر و منطقه شود. این تصور در بیشتر حوزه های انتخابیه ای که دارای همچنین شرایطی هستند وجود دارد. که در بسیاری از مواقع موجب تنش بین شهرها و مناطق می شود.

محیط شناسی پژوهش

استان فارس واقع در جنوب ایران دارای ۱۸ حوزه انتخابیه از بین ۲۹ شهرستان است، یکی از این حوزه ها انتخابیه حوزه انتخابیه فیروزآباد، قیروکارزین و فراشبند است. این حوزه قبل از انقلاب اسلامی تعداد ۱۹ نماینده داشته است و از این میان جعفر خواجه نوری چهاردوره، خسرو قشقایی سه دوره، حسین زرآر دو دوره و بقیه هم هر کدام یک دوره نماینده این حوزه بوده اند. تعدادی از آن ها اصالت بومی نداشته اند اما بعد از انقلاب اسلامی از دوره اول این سه شهرستان در قالب یک حوزه انتخابیه نماینده های خود را به مجلس فرستاده است. در این میان علی اکبر رضوانی در دوره اول انتخابات مجلس شورای اسلامی که به صورت میان دوره ای در این شهرستان برگزار شد نماینده این شهرستان بوده است و بعد از ایشان خداکرم جلالی به مدت سه دوره، سهراب بهلولی قشقایی دو دوره، سید یونس موسوی دو دوره، نادر فریدونی یک دوره و هم اکنون کورش کرمپور در دوره دهم نماینده این سه شهرستان می باشد.

موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه (حوزه انتخابیه فیروزآباد ، قیروکارزین و فراشبند)



یافته های تحقیق

نخستین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی

بر اساس آمار اخذ شده از سایت مجلس و همچنین فرمانداری فیروزآباد در دوره نخست که دو سال بعد از انتخابات کل کشور برگزار شد، علی اکبر رضوانی از مجموع ۴۹۵۷۵ رای با کسب ۴۸۰۷۵ رای که ۹۷٪ درصد آراء را اخذ کرد. در این زمان به خاطر نزدیک بودن به انقلاب و رواج اندیشه های انقلابی، خسته شدن مردم از خوانین و همچنین اتفاقاتی که در سال ۵۸ بر اساس جناح بندی قومیتی در انتخابات افتاد، موجب لغو انتخابات شد. انتخابات این حوزه در سال ۶۰ به صورت میان دوره ای برگزار شد، که به دنبال این اتفاقات فقط یک شخص روحانی می توانست رقابت های بین ترک ها و فارس ها را کنترل کند. علی اکبر رضوانی که یک چهره روحانی محسوب می شد می توانست تعدیل کننده این جریانات باشد. به خاطر تعصبات مذهبی که در بین قشایبی ها نسبت به اسلام وجود داشت و این شخصیت روحانی بیشتر می توانست مورد قبول آن ها باشد و همچنین یک رقیب مطرح که بتواند با ایشان رقابت داشته باشد، وجود نداشت. در این میان فقط احمد خورشیدی بود که با کسب ۲ درصد آرا یک رقیب جدی مقابل علی اکبر رضوانی به حساب نمی آمد و درصد بالای آرا علی اکبر



رضوانی نشان دهنده متحد بودن افکار مردم در یک مسیر می باشد، و سایر عوامل تاثیر گذار، مانند ناحیه گرایی در انتخابات تاثیری نداشت. در این دوره نقش عواملی مانند جریان های انقلابی، مشاغل سیاسی، اصل اعتماد و شناخت نسبت به کاندیدا از جمله شاخص های اصلی در جهت دهی به آرا می باشد (خدا کرم جلالی، ۱۳۹۵/۱۰/۱۸). و همچنین نادر فریدونی نماینده دوره نهم مجلس اسلامی بیشتر بر هویت انقلابی و بعد مذهبی علی اکبر رضوانی در انتخابات دوره اول تاکید داشت (نادر فریدونی، ۱۳۹۵/۹/۷).

دوره دوم انتخابات مجلس شورای اسلام

براساس آمار کسب شده از سایت مجلس و همچنین فرمانداری فیروزآباد در دوره دوم انتخابات مجلس شورای اسلامی خداکرم جلالی با اخذ ۳۱۵۷۳ رای از مجموع ۴۸۶۲۰ که ۶۳٪ درصد از آرا را شامل می شود، به عنوان نماینده انتخاب شد ایشان متولد شهرستان فیروزآباد و دارای مدرک لیسانس کشاورزی بود. در دوره دوم و سوم رقابت بر سر نمایندگی مجلس به مانند اکنون وجود نداشت و اگر شخصی دارای یک هویت انقلابی و تحت تاثیر جریان های انقلابی، دارای مشاغل مهم سیاسی، و به نحوی که بین مردم شناخته شده بود می توانست محبوبیت زیادی در بین مردم داشته باشد(خداکرم جلالی، ۱۳۹۵/۱۰/۱۸). مقاطع زمانی تمایزات خاص خود را دارد، آرمان های مردم در زمان های مختلف متفاوت است. در رابطه با خداکرم جلالی بیشتر سوابق اجرایی، و داشتن سوابق مذهبی و انقلابی (اشاره به سال های بعد از انقلاب) و بعد از وحدت نسبی منطقه در پذیرش ایشان اعم از شهری، روستایی و عشایری و توجه به طیف سیاسی اعتدال ایشان، از جمله عوامل موثر در جهت دهی به آرا در دوره های بعدی شد. نادر فریدونی(۱۳۹۵/۹/۸). در این دوره سایر عوامل مثل هویت های قومی و ناحیه گرایی در روند انتخابات تاثیر چندانی نداشت.

دوره سوم انتخابات مجلس شورای اسلامی

در دوره سوم باز هم خداکرم جلالی با اخذ ۲۹۶۲۹ رای از بین ۶۶۷۱۸ که ۴۴٪ درصد از آرای را شامل می شود را به خود اختصاص دارد. میزان آرا ایشان در این دوره نشان از حضور رقیبان تازه در عرصه انتخابات بود. اما با وجود این که خداکرم جلالی در دوره قبل به عنوان نماینده در عرصه انتخابات وجود داشت و باعث شناخته شدن بین مردم شده بود و طبق گفته نادر فریدونی به خاطر اعتدال ایشان در عرصه های مختلف دلیل محبوبیت ایشان در بین مردم شده بود.(فریدونی، ۱۳۹۵/۹/۸) و همچنین رقیبان تازه هنوز توان مطرح شدن در عرصه انتخابات را نداشتند در این میان دو رقیب وجود داشت یکی محمد قاعد بود که با کسب ۳۲٪ درصد از آرای رقیب جدی تر خداکرم جلالی به حساب می آمد. اما نتوانست در این دوره موفق شود. رقیب دیگر خداکرم جلالی در این دوره سهراب بهلولی بود که با کسب ۱۱٪ درصد از آرا نفر سوم شد. در این دوره نقش دو عامل یاد شده ناحیه گرایی و قومیت به صورت ضعیفی وارد عرصه انتخابات شد بود.

میزان آرا کاندیدای سومین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی در حوزه انتخابیه فیروزآباد،

فرشبندو قیروکارزین

خداکرم جلالی	حمد قاعد	سهراب بهلولی	محمود مفرد	رضا هاشمی
۳۷٪	۳۳.۱۱٪	۱۱.۵٪	۱.۱۱٪	۱.۳٪

دوره چهارم انتخابات مجلس شورای اسلامی

در دوره چهارم باز هم خدا کرم جلالی با کسب ۲۸۲۲۹ رای از بین ۶۶۷۱۸ رأی با ۳۷٪ درصد به عنوان نماینده انتخاب شد که آرا او نسبت به دوره های قبل کاهش زیادی یافت و این نشان دهنده وجود رقیبان جدید بود. در این برهه زمانی او مدرک فوق لیسانس مدیریت داشت به گفته خداکرم جلالی در این دوره به علت پست ریاست کمیسیون کشاورزی در مجلس موجب کاهش فعالیت او در حوزه انتخابیه شده بود. با توجه به مهم بودن پست نمایندگی بسیاری از کاندیدا در این دوره برای به دست آوردن این مقام باعث به حرکت درآوردن عوامل تاثیر گذار بر انتخابات شدند و ما در دوره های بعدی شاهد تاثیر گذاری بیشتر این عوامل هستیم به گفته خداکرم جلالی در این دوره ما شاهد تاثیرات طایفه گرای و جناح بندی قومیتی بودیم که مکملی برای رای آوری کاندیدای ترک زبان بود (جلالی، ۹۵/۱۰/۱۸). درصورتی که سهراب بهلولی با کسب ۳۵٪ درصد آرا و اختلاف ۲٪ با خداکرم جلالی رقیب قدرتمندی برای ایشان به حساب می آمد و حمایت اقوام ترک زبان تاثیر زیادی بر رای آوری ایشان داشت.

میزان آرا کاندیدای چهارمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی در حوزه انتخابیه فیروزآباد،

فراشبند و قیروکارزین

خداکرم جلالی	سهراب بهلولی	عبدالله جوز	کرامت رویین تن	مرتضی نجمی	حیدر آزادی	بهروز جاوز
٪ ۳۷,۴۴	٪ ۳۵,۹	٪ ۱۱,۲۰	٪ ۷,۳	٪ ۴,۴۹	٪ ۳,۶۱	٪ ۰,۶

دوره پنجم انتخابات مجلس شورای اسلامی

در دوره چهارم سهراب بهلولی قشقایی با کسب ۵۷۳۸۶ رای از ۱۰۵۷۱۲ توانست ۵۴.۴٪ درصد از آرا را به دست بیاورد او دارای مدرک کارشناسی ارشد مهندسی معدن و متولد شهرستان فیروزآباد بود. وی در دو دوره قبل به عنوان کاندیدا در عرصه انتخابات حضور داشت و طرفداران زیادی برای خود یافت، و بین مردم شناخته شده بود. در این دوره شاهد حمایت قشقایی ها از او هستیم. در گفته این مطلب نظرات کارشناسان و همچنین نماینده ها را می آوریم. در این حوزه جناح بندی بر اساس قومیت نبود، هرچند که اکثریت قاطع قشقایی ها گرایش به همکاری داشتند و حمایت جدی می کردند ولی هواداران از دو طیف فارس و ترک بودند که در روستاها، شهر ها و جامعه عشایری پخش شده بودند (بهلولی، ۱۳۹۵/۸/۵). اکثر قشقایی ها از سهراب بهلولی حمایت کردند و اما به جز آرا قشقایی ها در شهرستان های دیگر هم طرفداران زیادی داشت و علاوه بر این اضافه کرد که قرار گرفتن در طیف سیاسی اصلاحات و حمایت همه جانبه اصلاحات کشوری، استان و منطقه از ایشان موجب رای آوری ایشان شد (نادر فریدونی، ۹۵/۹/۸). اما در این خصوص خداکرم جلالی بیان کردند که بیشتر در

دوره سوم و چهارم جناح های سیاسی درون کشوری تاثیرات کمتری نسبت به مسایل قومی در این حوزه داشته است (جلالی، ۱۳۹۵/۱۰/۱۸). در این دو دوره انتخابات منطقه تا حد زیادی تحت تاثیر قومیت و طایفه گرایی بوده است (کاوپانی، ۱۳۹۵/۸/۲۵).

دوره ششم انتخابات مجلس شورای اسلامی

در انتخابات مجلس دوره ششم سهراب بهلولی قشقایی باز هم با کسب میزان آرا ۴۰۷۲۷ از کل آرا ۱۱۳۱۶۷ که ۳۵٫۹٪ را شامل می شود، توانست برای دومین بار به عنوان نماینده این حوزه انتخاب شود. او به خاطر حضور در سه دوره انتخابات توانسته بود بین مردم طرفداران زیادی را برای خود به دست بیاورد و همچنین مسئولیت نمایندگی در دوره قبلی باعث شناخته شدن او در بین مردم شده بود. همچنان قومیت قشقایی که در هر یک از شهرستان ها وجود داشت به عنوان یک پارامتر در جهت دهی به آرا شناخته می شد. اما نبود رقیب جدی در مقابل ایشان باعث پخش شدن آرا به میزان تقریباً برابر در بین دیگر کاندیدا شد و همچنین تعداد زیاد کاندیدا در این دوره که هر کدام به یکی از شهرستان ها تعلق داشتند، و مردم هر شهرستان سعی داشتند به کاندیدای شهر خود رای دهند. از این دوره به بعد هویت مکانی و ناحیه بندی در انتخابات، در رای مردم به صورت ضعیفی تاثیرگذار شد اما تاثیر آن به اندازه ای نبود که بتواند نتیجه انتخابات را تغییر دهد. در این دوره دو عامل قومیت و ناحیه گرایی در روند انتخابات تاثیرات خود را نشان داد.

میزان آراء کاندیدای ششمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی در حوزه انتخابیه فیروزآباد،

فراشبنده و قیروکارزین

سهراب بهلولی	محمد صبوری	خیرالله رضانی	هدایت باقری	بقیه آرا
٪ ۳۵٫۹	٪ ۲۵٫۴	٪ ۱۰٫۶	٪ ۵٫۱۱	٪ ۵٫۲۴

دوره هفتم انتخابات مجلس شورای اسلامی

در انتخابات دوره هفتم مجلس شورای اسلامی سید یونس موسوی سرچشمه با کسب ۳۸۴۱۳ رای از میزان کل آرا ۱۲۵۳۱۱ توانست با ۳۰٫۶۵٪ درصد آرا به عنوان نماینده در انتخابات پیروز شود. در این دوره سهراب بهلولی در انتخابات دوره هفتم به صورت ناگهانی توسط شورای نگهبان رد صلاحیت شد و قومیت قشقایی و شهرستان فیروزآباد هیچ کاندیدای شناخته شده ای در دوره نداشتند، با توجه به تعداد زیاد کاندیدا در این دوره، که هر کدام متعلق به یکی از شهرستان ها بودند در انتخابات شرکت کردند، که آرا آن ها تقریباً در یک رنج قرار داشت و تمایل هر یک از شهرستان ها در انتخاب نماینده از شهرستان خود باعث تقویت هویت مکانی هر شهر شده بود که مردم بر اساس این الگو به کاندیدای خود رای می دادند. در این میان نیاز به یک ایدئولوژی گسترده تری بود که علاوه هویت مکانی در رای آوری کاندیدای هر شهرستان ایفای نقش کند و بتواند تا حدودی رای دیگر شهرستان ها را به دست

بیاورد در این میان سید یونس موسوی که یک شخصیت روحانی بود با شعار عدالت، توانست علاوه بر حمایت اکثر مردم شهرستان قیروکارزین طرفداران زیادی در دیگر شهرستان ها برای خود به دست بیاورد و مردم به خاطر تعلقات دینی و مذهبی نسبت به سید یونس موسوی در این دوره، او را انتخاب کردند. عوامل تاثیرگذار در رای سید یونس موسوی را می توان، نظیر حمایت اکثریت مردم شهر قیروکارزین، اندیشه اصول گرایی وی که در راستای تفکرات دولت مرکزی بود، پراکندگی آرا مقابل، نبود رقیب جدی در مقابل ایشان، چهره کاریزماتیک مذهبی و حمایت اکثر نهادهای دولتی از ایشان دانست (کاویانی ۱۳۹۵/۹/۱۲).

میزان آرا کاندیدای هفتمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی در حوزه انتخابیه فیروزآباد، فراشبند و قیروکارزین

سید یونس موسوی	عبد الله روا	محمد صبوری	حمید غفاری	طاهره احمدی	کریم حق شناس	بیژن بهرامی
۳۰٫۶۵٪	۳۰٫۱۱٪	۱۹٫۶۷٪	۱۲٫۹٪	۱٫۵۱٪	۳٫۳۱٪	۲٫۹٪

دوره هشتم انتخابات مجلس شورای اسلامی

در انتخابات دوره هشتم سید یونس موسوی با کسب ۳۶۴۷۵ رای از میزان کل آرا ۱۳۲۱۲۷ که ۲۷٫۶۰٪ درصد آرا برای دومین بار پیاپی به عنوان نماینده این حوزه انتخاب شد. در این دوره سید یونس موسوی یک چهره شناخته شده در بین مردم بود، اما به نسبت دوره قبل آرا آن به شدت کاهش یافت. وجود رقبای جدی که هر کدام به صورت هدایت شده از شهرستان ها برخاسته بودند رقیب جدی در مقابل او به حساب می آمدند. به سبب تعداد زیاد کاندیدا تایید صلاحیت شده و پخش شدن آرا در بین کاندیدا همانند سید یونس موسوی شانس بیشتری برای انتخاب شدن را دارا بود. در این دوره همچنان مردم قیروکارزین با حمایت سرسخت از سید یونس موسوی و همچنین آرا اندکی که در بین مردم سایر شهرستان ها داشت باعث شد بیشتر آرا را کسب کند. البته با توجه با گفته های محمد علی کاویانی و همچنین نادر فریدونی حمایت نهادهای دولتی و از ایشان را نمی توان بدون تاثیر دانست. در این میان کورش کرمپور رقیب جدی سید یونس موسوی بود که ۱۹/۷۰٪ درصد از آراء را به دست آورد اما بیشتر طرفدار های کرمپور در فیروزآباد و اقوام قشقایی بود. عامل دیگری که باعث شد کورش کرمپور در انتخابات دوره هشتم موفق به کسب آراء نشود، پخش شدن آرا در فیروزآباد بین نادر فریدونی و کورش کرمپور بود. در این دوره تعلقات مکانی رای دهندگان و همچنین هویت های قومی و طایفه گرایی از عوامل جهت دهی به آرا می باشد.

میزان آرا کاندیدای هشتمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی در حوزه انتخابیه فیروزآباد،
فرشبند و قیروکارزین

سید یونس موسوی	کوروش کرمپور	محسن عالیشوندی	نادر فریدونی	بقیه آراء
٪ ۲۷,۶۰	٪ ۱۹,۷۰	٪ ۱۴,۳۴	٪ ۶,۸۸	٪ ۳۱,۴۸

دوره نهم انتخابات مجلس شورای اسلامی

درانتخابات دوره نهم نادر فریدونی با کسب ۴۷,۵٪ درصد از کل آرا توانست در انتخابات موفق شود. به خاطر حضور در انتخابات دوره قبل و تا حدودی شناخته شده بودن ایشان در نزد مردم را می توان یکی از دلایل جهت دهی به آرا ایشان دانست. همچنین به علت رد صلاحیت کوروش کرمپور در انتخابات دوره نهم موجب شد تا کوروش کرمپور به سمت نادر فریدونی گرایش پیدا کند و به همین ترتیب هواداران او هم به سمت نادر فریدونی کشیده شدند. بسیاری از مردم هم برای نه گفتن به سید یونس موسوی به سمت نادر فریدونی گرایش پیدا کردند. نادر فریدونی در رابطه با عوامل اصلی رای آوری خود بیان کرد که شناخت مردم از شخصیت این جانب در طی ۳۰ سال کار فرهنگی و سابقه شغلی بنده در مراکز علمی و فرهنگی، تجربه یک دوره انتخابات در سال ۸۶ که دارای دومین رای شهرستان فیروزآباد و چهارمین رای حوزه انتخابیه بود، باعث شناخته شدن این جانب در بین مردم شد، محدود بودن تعداد کاندیدها در انتخابات، حمایت اکثریت مردم اعم از روستایی، عشایری، شهری و طیف های مختلف سیاسی به لحاظ شناخت از شخصیت این جانب و خسته شدن مردم از وضعیت موجود وقت (دو دوره حضور نماینده محترم سید یونس موسوی) و حمایت قاطع کاندیدای رد صلاحیت شده وقت، کوروش کرمپور از این جانب در محافل و مجالس از جمله عوامل موثر در جهت دهی به آرا شد(فریدونی، ۱۳۹۵/۹/۸). محمد علی کاویانی کاندیدای دو دوره از انتخابات نسبت به عوامل رای آوری نادر فریدونی دقیقاً نظراتی مشابه خود ایشان را داشتند. ما در این دوره هم شاهد حمایت اکثر ترک زبانان (قشقایی ها) از نادر فریدونی هستیم و همچنین به خاطر تعلق مکانی ایشان به شهر فیروزآباد شاهد حمایت جدی مردم این شهرستان از نادر فریدونی بودیم و طبق گفته نادر فریدونی و سید یونس موسوی باز هم بیشتر آرا آن ها از شهر خودشان بوده است. با این وجود در این دوره هم قومیت و هویت مکانی نقش خود را داشته اند، اما تاثیر قومیت به مراتب کمتر از تعصبات مکانی در این دوره، از عوامل جهت دهی به آراء بوده است.

میزان آرا کاندیدای نهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی در حوزه انتخابیه فیروزآباد، فراشبند و قیروکارزین

نادر فریدونی	سید یونس موسوی	محمد عل کاویانی	بقیه آرا
٪ ۴۷,۵	٪ ۲۶,۷۹	٪ ۱۶,۹۹	٪ ۹,۲۷

دوره دهم انتخابات مجلس شورای اسلامی

در انتخابات دوره دهم کورش کرمپور با کسب ۴۸۹۷۳ رای از کل آراء ۱۴۴۳۲۹ که ۳۳,۹۹٪ درصد از این آرا را شامل می شود، موفق شد در انتخابات رای بیشتری را به دست بیاورد. دلایل زیادی دست به دست هم دادند تا در این دوره کورش کرمپور در انتخابات موفق شود. یکی از مهم ترین دلایلی که در رای آوری کورش کرمپور نقش داشت حضور ایشان در دوره های هشتم و رد صلاحیت او در دوره نهم انتخابات مجلس بود که در دوره هشتم با کسب ۱۹,۷۰٪ درصد آرا بعد از سید یونس موسوی قرار گرفت و طرفداران زیادی پیدا کرد.

رد صلاحیت او باعث محبوبیت بیشتر ایشان در بین مردم گردید که باز هم با شرکت کردن در این دوره شانس خود را امتحان کرد. با تایید صلاحیت ایشان در این دوره باعث آزاد شدن یک نیروی مضاعف که حاصل از چهره مظلوم ایشان بود و همچنین با وجود سوابق شغلی، محبوبیت در بین مردم، حمایت اکثریت قومیت قشقایی از ایشان و با طرح شعار اتحاد ترک و فارس موجب پشتیبانی دو گروه ترک و فارس از ایشان گردید. اما بیشترین آرا خود را از حوزه فیروزآباد کسب کرد و همچنین با درصد آرا دیگر نماینده ها مشخص شد که باز هم تعلقات مکانی کاندیدا تاثیر زیادی بر رای آوری آن ها دارد. سید یونس موسوی که اصالت او از شهرستان قیر بود بیشترین آرا خود را از این منطقه به دست آورد. سوابق کورش کرمپور در شهرستان قیروکارزین و فیروزآباد، باعث شناخت مردم نسبت به او شده بود، مخالفت با طوایف و خوانین و شناخت مردم از او به عنوان یک شخصیت انقلابی، سابقه ایثارگری و حضور در جبهه جنگ، و طرح شعار اتحاد ترک و فارس و جلوگیری از مباحث مطرح شده در دوره سهراب بهلولی از عوامل تاثیرگذار بود (کرمپور ۱۳۹۵/۸/۲).

نظر نادر فریدونی درباره علل رای آوری کورش کرمپور در انتخابات دوره دهم: کثرت کاندیدای تایید صلاحیت شده و توزیع آرا مردم (۲۹ نفر تایید شده بودند)، حضور کاندیدای رد صلاحیت شده قبلی کورش کرمپور که مردم به نوعی فکر می کردند مظلوم واقع شده است و پاسخ آن ها در جهت دلسوزی و رفع مظلومیت وی، اوج گرفتن دیدگاه های قومی و قبیله ای و عشیره ای در انتخابات که موج عظیمی را ایجاد نمود، سوابق ایثارگری و رزمندگی و برادر دو شهید بودن و مسئولیت ۸ سال دفاع مقدس وی و نیز مسئولیت های ایشان در شهرداری و فرمانداری که باعث محبوبیت ایشان در دل فارس زبانان شده بود، سبب کسب آرا فارس زبانان شد، قدرت زنده کردن احساسات انقلابی و دینی

در نزد مردم را داشت، این پشتوانه‌ها از دلایل اصلی جهت دهی به آرا در این دوره بوده است (فریدونی ۱۳۹۵/۹/۸). نظر محمد علی کاویانی درباره عوامل رای آوری کورش کریمپور بدین شرح است: احزاب زیر چتر قومیت قرار گرفتند و قومیت یک پارامتر قوی در این حوزه انتخابیه بود که کورش کریمپور از آن به خوبی استفاده کرد، دوم بخاطر رد صلاحیت در دوره های قبلی و تایید صلاحیت ایشان در این دور باعث شد مردم او را به عنوان یک نیروی تازه نفس بدانند (کاویانی، ۱۳۹۵/۹/۱۲).

تجزیه تحلیل و نتیجه گیری

در این میان به بررسی ده دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی در حوزه انتخابیه فیروزآباد، قیروکارزین و فراشبند پرداخته شد و دو عامل تاثیر گذار، دلبستگی های مکانی و هویت های قومیتی در رای آوری کاندیدا مورد بررسی قرار گرفت. دوره اول که با دو سال تاخیر نسبت به انتخابات کل کشور برگزار شد علی اکبر رضوانی توانست کرسی نمایندگی مجلس را به دست آورد. به علت اتفاقاتی که در سال ۵۸ افتاد باعث لغو انتخابات در این حوزه شد که یکی از دلایل آن اختلافات میان ترک و فارس و همچنین دامن زدن خوانین به تشدید این اختلافات بود. عوامل عمده که در رای آوری این دوره نقش داشت رواج اندیشه های انقلابی، صلاحیت کاندیدا، چهره انقلابی .. بود که گرایش های محلی تاثیر چندانی در انتخابات نداشت. در دوره دوم و سوم خداکرم جلالی توانست در انتخابات کرسی را به دست بیاورد. جریان های حاکم بر این دوره مانند هویت و چهره انقلابی، مشاغل سیاسی، شناخته بودن بین مردم از عوامل تاثیر گزار در جهت دهی به آرا بود. اما در دوره چهارم بخاطر افزایش کاندیدا رقابت بیشتر برای کسب کرسی نمایندگی مجلس در این حوزه به وجود آمد. کاندیدا از عوامل مختلفی جهت رای آوری استفاده می کردند که باعث رواج اندیشه ها و جناح بندی های قومیت و مکانی در عرصه انتخابات شد.

در بسیاری از مواقع مقوله انتخابات باعث زنده شدن کنش های قومیت و جناح بندی های مکانی می شود که نمود آن را در این حوزه می توان دید. در دوره پنجم که با حمایت اکثر قشقایی ها از بهلولی انجامید، این تفاوت های قومیتی آشکارتر شد و همچنین در دوره بعدی رواج این عوامل تاثیر زیادی در انتخابات داشت، و باعث شد سهراب بهلولی باز هم بتواند در انتخابات دوره ششم کرسی مجلس را به دست بیاورد.

در دوره ششم علاوه بر رواج اندیشه های طایفه گری شاهد گرایش های محلی و منطقه ای در انتخاب کاندیدا هستیم با تقویت دلبستگی های مکانی در هر یک از شهرها به عنوان ابزاری در جهت انتخاب کاندیدا استفاده شد، به طوری که در انتخابات دوره هفتم سید یونس موسوی به عنوان نماینده انتخاب شد از حمایت اکثر مردم شهرستان قیروکارزین برخوردار بود و عامل مکمل در جهت رای آوری ایشان چهره مذهبی او بود که در میان شهرستان های دیگر هم طرفدارانی را به دست آورد. این گرایش های محلی در دوره هشتم پررنگتر شد به طوری که هر شهرستان برای خود کاندیدای پیشنهادی داشتند

و انتخابات بیشتر تحت تاثیر گرایش های محلی و منطقه ای بود در این میان بخاطر داشتن چهره مذهبی و همچنین حمایت اکثریت مردم فیروکارزین و نهاد های دولتی از سید یونس موسوی باز هم ایشان در این حوزه کرسی نمایندگی را به دست آوردند. نکته مهمی که باید به آن اشاره کرد این است که کاندیدای ترک شهرستان فیروزآباد یکی به خاطر حمایت قشقای ها و دوم بخاطر حمایت اکثریت مردم فیروزآباد شانس بیشتری برای بدست آوردن کرسی نمایندگی را دارند. در دوره نهم با رد صلاحیت کورش کرمپور، نادر فریدونی در دوره نهم توانست در انتخابات موفق شود و دلیل عمده آن حمایت اکثر طرفداران کورش کرمپور از ایشان، و همچنین حمایت اکثریت قشقای ها و مردمان شهرستان فیروزآباد و فراشبند بود که نقش بسزایی در جهت دهی به آرا داشت. در انتخابات دوره دهم کورش کرمپور توانست آرا این حوزه انتخابیه را به دست آورد حمایت اکثریت مردم شهرستان فیروزآباد و همچنین قشقای ها از ایشان عامل تاثیر گذار بود، البته با طرح شعار اتحاد ترک و فارس طرفدار زیادی هم در دیگر شهرها بین فارس زبانان به دست آورد. محلی گرایی و انتخاب کاندید از محل خود در این دوره مانند دوره قبلی وجود داشت با این تفاوت که شدت آن نسبت به دوره قبل بیشتر شده بود.

با توجه به بررسی ده دوره اخیر به سه عامل تاثیر گزار می توان اشاره کرد، در دوره اول تا سوم بیشتر به خاطر رواج اندیشه های مذهبی و انقلابی، مشاغل سیاسی، چهره های انقلابی که ناشی از وقوع انقلاب اسلامی بود را می توان دلایل عمده رای آوری کاندیدا در انتخابات مجلس این حوزه انتخابیه دانست. عامل دیگر که در دوره، چهارم، پنجم و ششم وجود داشت. افزایش کاندیدا و رقابت برای کسب کرسی نمایندگی مجلس بود، همچنین میزان بالای جمعیت قشقای که نقش بسزایی در انتخابات داشتند و کاندیدا برای به دست آوردن رای آن ها از این قومیت به عنوان یک ابزار در جهت رای آوری خود استفاده می کردند و قومیت گرایی به عنوان یک ابزار مهم تاثیر بسزایی بر روند انتخابات داشت. عامل سوم که از دوره ششم بر روند انتخابات تاثیر داشت علاوه بر قومیت، ناحیه گرایی در انتخاب کاندیدا بود به نحوی که با افزایش کاندیدا و تقویت هویت مکانی در هر یک از شهرها و تلاش هر ناحیه در انتخاب نماینده از شهر خود موجب افزایش رقابت بین شهرها در انتخاب مجلس شد و این دو عامل موثر یعنی قومیت و ناحیه گرایی در انتخابات این سه شهرستان در چند دوره اخیر بر فضای این حوزه انتخاباتی حاکم شد است، که موجب افزایش آشفستگی در انتخابات این حوزه شده است. این دو عامل اگر در انتخابات دوره های بعد این حوزه تاثیر داشته باشند و یک گروه یا شهرستان بر اساس آن بتوانند کرسی نمایندگی را به دست بیاورند موجب عدم حمایت گروه ها و ناحیه های دیگر می شود و احتمال می رود که در دوره های بعدی از روند قومیت گرایی در انتخابات کاسته شود و بیشتر رقابت ها بر اساس ناحیه گرایی افزایش یابد. برای درست اجرا شدن انتخابات در این حوزه هر چه از دو عامل یاد

شده دوری جویند و انتخابات زیر نظر احزاب سیاسی اداره شود مفیدتر خواهد بود.



منابع

- آشوری، داریوش (۱۳۷۸) دانشنامه سیاسی، چاپ هفتم، تهران: انتشارات مروارید.
- رضوانی، محسن (۱۳۸۶) تحلیل رفتار انتخاباتی، شماره هفتم: نشریه معرفت.
- ربیعی، علی (۱۳۸۰) جامعه شناسی تحولات ارزشی نگاهی به رفتارشناسی رای دهندگان در دوره دوم خرداد ۱۳۷۶، تهران: نشر فرهنگ و اندیشه.
- حافظ نیا، محمدرضا، کاویانی راد، مراد (۱۳۹۲)، افق های جدید در جغرافیای سیاسی، چاپ چهارم، تهران: انتشارات سمت.
- شکوهی، حسین، (۱۳۷۴)، جغرافیای کاربردی و مکاتب جغرافیایی، چاپ سوم: آستان قدس رضوی.
- عزتی، مرتضی (۱۳۸۴)، مباحثی در انتخابات آزاد، چاپ اول، تهران: پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس.
- عطارزاده، مجتبی، توسلی، حسن (۱۳۸۹) تحلیل رفتار انتخاباتی شهروندان شهر اصفهان، فصلنامه تحقیقات سیاسی و بین المللی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرضا.
- کاویانی راد، مراد (۱۳۹۲)، جغرافیای انتخابات با تاکید بر ریاست جمهوری در ایران، چاپ اول: انتشارات دانشگاه خوارزمی.
- ماش واستر، (۱۳۷۸) روش نظریه در علوم انسانی، تهران: انتشارات مطالعات راهبردی.
- هانتینگتون، ساموئل (۱۳۷۶) سامان سیاسی در جوامع دستخوش دگرگونی، ترجمه مهست ثلاثی: نشر تهران.
- جلالی، خداکرم (۱۳۹۵/۱۰/۱۸) نماینده دوره دوم، سوم و چهارم مجلس شورای اسلامی در حوزه انتخابیه فیروزآباد.
- کرمپور، کورش (۱۳۹۵/۸/۲) نماینده دوره دهم مجلس شورای اسلامی در حوزه انتخابیه فیروزآباد.
- فریدونی، نادر (۱۳۹۸/۹/۸) نماینده دوره نهم مجلس شورای اسلامی در حوزه انتخابیه فیروزآباد.
- بهلولی قشقایی، سهراب (۱۳۹۵/۸/۵) نماینده دوره پنجم و ششم مجلس شورای اسلامی در حوزه انتخابیه فیروزآباد.
- کاویانی، محمد علی (۱۳۹۵/۹/۸) کاندیدای دوره نهم و دهم مجلس شورای اسلامی در حوزه انتخابیه فیروزآباد.
- رشیدی، علی (۱۳۹۵/۹/۱۹) کارشناس انتخاباتی در حوزه انتخابی شهرستان فیروزآباد.
- بشیریه، حسن (۱۳۷۸) جامعه مدنی و توسعه سیاسی در ایران: گفتارهایی در جامعه شناسی سیاسی. تهران: علوم نوین.
- حریری اکبری، محمد (۱۳۷۷) ریشه فعالیت های سیاسی دانشجویان، تبریز: بی (جا).

- غفوری محمد و روح اله جعفری (۱۳۸۷) «سرمایه اجتماعی در استان فارس» رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره ۲۳: ۲۲۵ - ۲۴۸.

